

Begrænsning af rødkørsel

■ Af Britt Odgaard Jacobsen,
Herning Kommune

■ Michael Aakjer Nielsen,
Carl Bro as - Århus

■ Stig V. Jeppesen,
Carl Bro as - Glostrup

- et idekatalog

Rødkørsel er et alvorligt trafiksikkerhedsproblem i mange signalkryds. I Herning Kommune med 60 signalanlæg er der over en 5-årig periode sket 132 trafikuheld, hvoraf de 71 skyldtes rødkørsel. Med støtte fra den statslige Rådighedspulje har Herning Kommune gennemført et udviklingsprojekt om begrænsning af rødkørsel.

Herning Kommune gennemførte i foråret 2000 en kampagne for at få bilisterne til at holde for rødt lys. Kampagnen satsede på humor og bilisternes nysgerrighed i bestræbelserne på at højne færdselsmoralen. Denne kampagne blev en stor succes, hvor vi et år efter stadig kan måle en reduktion i antal rødkørsler på langt over 20%.

Denne kampagne har Herning Kommune ønsket at følge op med et egentligt udviklingsprojekt om rødkørsel. Dette udviklingsprojekt, som er støttet af den statslige Rådighedspulje, har omfattet tre initiativer:

- En analyse og beskrivelse af rødkørselsadfærd og trafikanternes risikopfattelse.
- Et case-studie af trafikuheld i de 6 mest trafikerede kryds på kommunevejene i

Herning, herunder udarbejdelse af konkrete forslag til forbedringer af trafiksikkerheden og reduktion i antal rødkørsler.

- Udarbejdelse af et idekatalog der beskriver forskellige virkemidler til bekæmpelse af rødkørsel.

Rødkørselsadfærd og risikopfattelse

I den offentlige debat fremgår det ofte, at de fleste tager afstand fra rødkørsel. Fænomenet er imidlertid så hyppigt forekommende, at det er sandsynligt, at mange, der i teorien tager afstand fra rødkørsel, af og til selv kører over for rødt.

Rødkørselsadfærd kan overordnet grupperes i to hovedkategorier:

- den forsætlige rødkørsel, samt
- den uforvarende rødkørsel.

Forsætlig rødkørsel er ofte kombineret med høj hastighed, fejlagtige forventninger til signalkraft eller som følge af manglende respekt for det røde lys, fordi det plejer at gå godt. Den manglende respekt kan være forårsaget af, at trafikanten ofte møder rødt lys, uden at der er trafikanter fra de retninger, som har grønt eller for at undgå at bremse op og vente til det igen bliver grønt.

Uforvarende rødkørsel sker ofte, fordi signalet opfattes for sent, idet det har været skjult af forankørende, eller fordi det "drukner" i krydsets øvrige informationsmængde. Uforvarende rødkørsel kan også være sket, fordi signalet misforstås, f.eks. hvis der er grønt for trafikanterne i venstresvingbanen.

Selvom rødkørsel anses for at være et stort sikkerhedsproblem, så er bilisters rødkørselsadfærd samt risikopfattelse ved rødkørsel ikke nøjere analyseret i Danmark. I USA viser omfattende analyser derimod, at:

- rødkørselsadfærd er overvejende forsætlig,

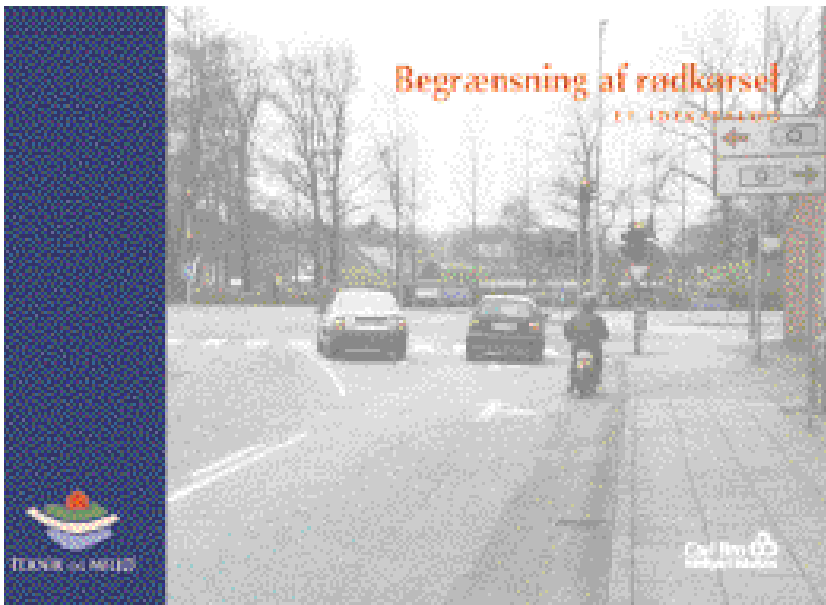
- rødkørsel overvejende foretages af yngre trafikanter, (aldersgruppen 18 - 30 år),
- hyppigheden af rødkørsel falder med stigende alder,
- der er flere mandlige end kvindelige rødkørere,
- rødkørsel hyppigst forekommer i dagtimerne,
- der oftest køres over for rødt, når trafikanten oplever travlhed, stress eller frustration,
- rødkørsel kan afhænge af, om man har passagerer med i bilen – samt hvilken type passagerer man har med,
- rødkørsel sjældent vurderes som risikabelt i selve situationen, samt

Figur 1. Vejkantplakat fra Herning Kommunes kampagne i år 2000.

Figur 2. Rødkørselsadfærd i Herning Kommune.

Figur 3. Idékataloget.

- rødkørsel paradoksalt nok vurderes som værende risikabelt af 99% af dem, der selv rapporterer, at de tidvis kører over for rødt.

Case studie af trafikuheld i kryds

Som den konkrete del af projektet blev der gennemført en uhedsanalyse på de 6 mest trafikerede kommunevejskryds i Herning. På baggrund af analysearbejdet og besigtigelser var det muligt at opstille en række forslag til reduktion af antal uheld og rødkørsel i disse kryds. Af de gennemgående forslag kan nævnes:

- forstærket signalvisning ved stoplinierne og tilbagetrukne stoplinier,
- forbedret samordning,
- rødkørselsdetektering med mellemtdsforlængelse,
- beplantning af midterheller, sidearealer mv.

Som opfølgning på rødkørselskampagnen vil Herning Kommune nu gennemføre forslagene i de 6 kryds.

Idékatalog

Tanken med idékataloget var at skabe et opslagsværk over virkemidler til bekæmpelse af rødkørsel i signalregulerede kryds – til gavn for alle, som arbejder med trafiksikkerhed og udformning af signalregulerede kryds.

Virkemidlerne i idékataloget er primært rettet mod rødkørsel forårsaget af biltrafik. Rødkørsel af cyklister eller rødgang

af fodgængere er ikke direkte omfattet, idet trafikuheld som følge af rødkørsel oftest er forårsaget af biltrafikken. Viden om, hvordan rødkørsel af cyklister eller rødgang af fodgængere begrænses, er desuden meget lille.

Ved opstilling af virkemidlerne er der taget udgangspunkt i, at signalreguleringen er nødvendig og ønskes bevaret. Men rødkørsel kan dog helt undgås, hvis signalreguleringen erstattes med andre krydstyper så som rundkørsel eller 2-planskryds.

Virkemidlerne til bekæmpelse af rødkørsel er opdelt i 4 hovedtyper:

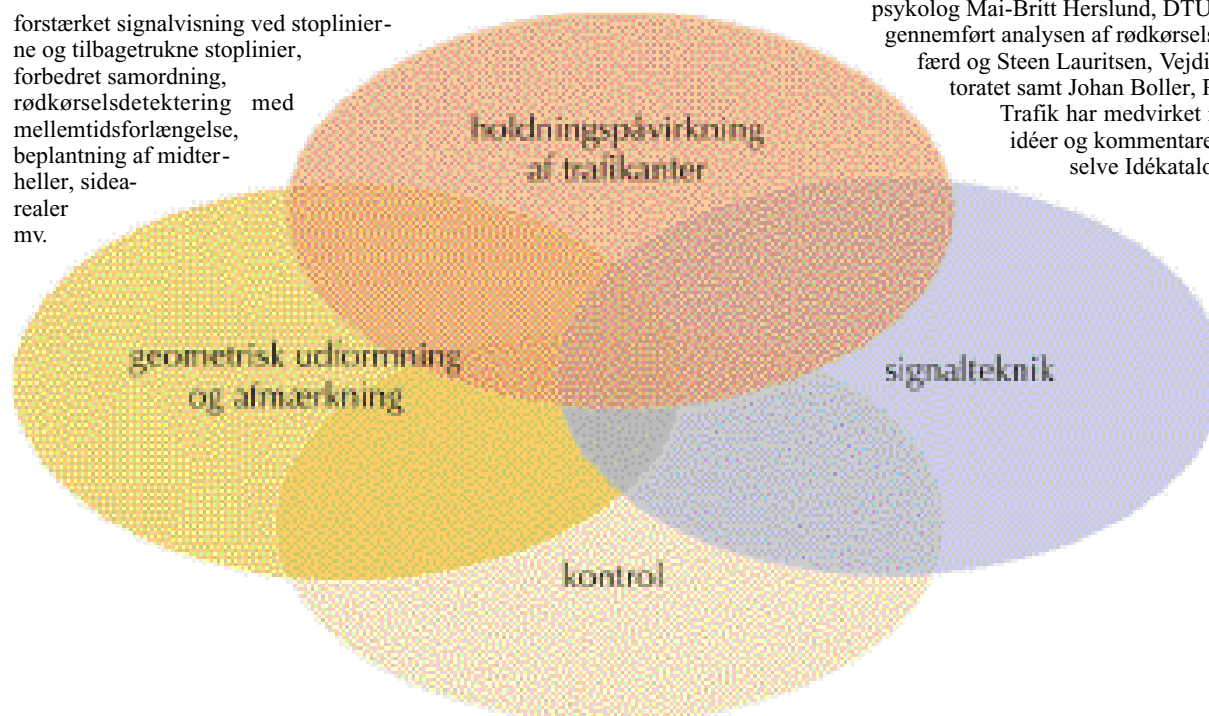
- geometrisk udformning og afmærkning
- signalteknik
- holdningspåvirkning af trafikanter
- kontrol

men med meget vægt på, at der er et tæt samspil på kryds og tværs mellem de 4 hovedtyper.

For hvert virkemiddel er der lavet en kort beskrivelse af dets udformning, hvilken type rødkørsel det sigter imod, effekten, andre konsekvenser og omkostningskøn ved implementering af virkemidlet. Desuden er hele idékataloget opbygget således, at samtlige virkemidler er søgt selvforklaret via illustrationer. Endelig er der for hver hovedtype udarbejdet en tjekliste, der kan benyttes i vurderingen af, om der er et behov for at anvende et virkemiddel eller ej.

Herning Kommune har fået trykt et større antal af idékataloget, og interesserede kan få et eksemplar tilsendt.

Udviklingsprojektet blev gennemført med assistance fra Carl Bro as. Trafikpsykolog Mai-Britt Herslund, DTU har gennemført analysen af rødkørselsadfærd og Steen Lauritsen, Vejdirektoratet samt Johan Boller, Peek Trafik har medvirket med idéer og kommentarer til selve Idékataloget.

Figur 4. De fire hovedtyper af virkemidler.